

Jakub Kalivoda, *Zvíře v každodenní komunikaci na dvoře Jindřicha staršího ze Švamberka*, České Budějovice 2021, 57 s. (Bakalářská práce Historického ústavu Filozofické fakulty JU)

Posudek vedoucího bakalářské práce

Přestože vztahy mezi zvířetem a člověkem v raném novověku patří k tématům, jimž zvláště americká a západoevropská historická věda začala v nedávné době věnovat badatelskou pozornost (animal studies), mezi českými historičkami a historiky zůstávaly tyto otázky na okraji odborného zájmu. Tuto mezeru se rozhodl dílčím způsobem zaplnit Jakub Kalivoda, jenž ve své bakalářské práci zkoumal symbolický význam zvíře v každodenní komunikaci Jindřicha staršího ze Švamberka na Zvířově okolo poloviny 16. století. Heuristickou oporu našel v rozsáhlém souboru nevydané korespondence tohoto jihočeského šlechtice, který se nachází ve Státním oblastním archivu Třeboň. Vedle obligatorního úvodu a závěru autor rozdělil svou práci do čtyř hlavních výkladových kapitol, v nichž odpověděl na dobře zvolené základní badatelské otázky svého časově i obsahově náročného výzkumu.

Aby autor poznal, kdo vlastně posílal Jindřichovi staršímu ze Švamberka zvířata jako dary, provedl obsahový rozbor více než stovky listů, v nichž byla zvíře na první pohled ústředním tématem. Jakuba Kalivodu zajímaly sociální vztahy mezi dárce a obdarovaným, které dokázal analyzovat s velmi dobrou teoretickou a metodologickou výzbrojí. Ačkoli šlo v dopisech na prvním místě zdánlivě pouze o zvířecí dary, autor správně poznal, že jejich symbolický význam mu otevírá cestu k odhalení jednotlivých stupňů příbuzenství, sousedství, kmotrovství, patronátu a klientelismu, v jejichž sítích prožíval Jindřich starší ze Švamberka svůj každodenní život. Jejich sociální rozměr autor správně odkrýval mezi řádky jednotlivých listů. Prozopografický přístup vystřídal Kalivoda v následné kapitole pohledem historické sémantiky, když se zajímal o to, zda konkrétní zvířecí dar splňoval očekávané nároky na „protislužbu“ od obdarovaného. Taková optika autorovi umožnila, aby se v páté kapitole pokusil představit hierarchii zvířecích darů, která vyplynula ze strukturální, prozopografické a historickosémantické analýzy švamberské korespondence ze čtyřicátých až šedesátých let 16. století. Tím udělal podstatný krok k poznání těžko uchopitelné kolektivní mentality urozených osob v předbělohorské době, nepřímou přiblížil stereotypy a hodnoty jejich individuálního myšlení i určující vzorce očekávaného chování šlechticů ve zlomové době na rozhraní středověku a novověku.

Na Kalivodově bakalářské práci oceňuji volbu tématu a nevšední badatelské zaujetí autora, který prokázal, že dokáže kriticky pracovat se souborem odborné literatury (včetně

zahraniční), je schopen paleograficky a interpretačně zvládnout nevydané epistolografické prameny a má odborné schopnosti uplatnit ve svých výzkumech nosné metodologické opory pro vlastní interpretaci. Navíc píše kultivovaným jazykem, bez pravopisných prohřešků, pouze s dílčími nedostatky při dělení slov na konci řádku, které proběhlo mechanicky, bez následné kontroly. Sám autor pracuje soustředěně, systematicky a svědomitě.

Pojetím své práce a jejími výsledky Jakub Kalivoda ukázal, že animal studies je možné zkoumat kromě jiných heuristických východisek také hlubokým ponorem do osobní korespondence renesančních šlechticů, a to v kontextu symbolického významu zvířecích darů pragmaticky určených jejich hieraricky uspořádanému sociálnímu okolí. Při obhajobě by mohl autor podrobněji pojednat o případných interpretačních úskalích takového přístupu, představit další heuristické opory k tématu a objasnit vlastní badatelské perspektivy.

Jelikož bakalářská práce Jakuba Kalivody je výsledkem jeho samostatného badatelského úsilí, je ukotvena v hluboké heuristice i promyšlených metodologických oporách a přináší zcela nové vědecké výsledky, s radostí ji doporučuji k obhajobě a navrhuji její klasifikaci stupněm **v ý b o r n ě**.

České Budějovice 23. května 2021

prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc.